

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

СИЛАБУС

**з дисципліни «Економіка і організація енергетичної служби»
соціально-гуманітарного спрямування,
ступінь вищої освіти - «бакалавр»**

Обсяг курсу – 3 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота, диф. залік.

Викладач курсу – Антощенкова Віталіна Володимирівна к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу (<http://new.khntusg.com.ua/staff/antoshhenkova-vitalina-volodimirivna>).

ОПИС КУРСУ

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Основи економічної теорії», «Вища математика», «Філософія», «Соціологія».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Основи охорони праці та права», фахові предмети.

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Структуру та зміст курсу побудовано так, щоб здобувач вищої освіти навчився формулювати актуальні, практичні, своєчасні, науково обґрунтовані та прораховані пропозиції, щодо покращення діяльності підприємства (не залежно від розміру, організаційно-правової форми та мети господарювання). Енергетика є однією з базових галузей національного господарства України. Від досконалості її функціонування значною мірою залежить розвиток інших сфер економічної діяльності, рівень енергозабезпеченості нашої держави, її політична та економічна незалежність. У сучасних умовах ключові проблеми подальшого розвитку країни полягають у підвищенні ефективності роботи вітчизняного енергетичного виробництва до рівня розвинених держав, зниженні енергоємності продукції енергетики та інших галузей національної економіки. У зв'язку з цим надзвичайно актуальним є ознайомлення з економічними основами ефективного функціонування енергетики, енергозбереження та його економічного стимулювання, забезпечення енергетичної безпеки країни. Саме ці питання розглядаються при викладанні дисципліни «Економіка і організація енергетичної служби».

Об'єкти вивчення та діяльності: підприємства електроенергетичного комплексу, електротехнічні та електромеханічні служби організацій; виробництво, передача, розподілення та перетворення електричної енергії на електричних станціях, в електричних мережах та системах.

Основними завданнями дисципліни є вивчення здобувачами вищої освіти:

- методів техніко-економічного обґрунтування планових та проектних рішень у сфері енергетики;
- наукових засад підвищення ефективності енергетики та всього паливно-енергетичного комплексу на базі раціонального використання трудових, матеріальних, у тому числі паливно-енергетичних та фінансових ресурсів, шляхів прискорення соціально-економічного розвитку енергетичних підприємств;
- механізму управління й державного регулювання енергетичного комплексу, принципів та напрямків удосконалення планування й управління енергетикою на основі ринкових відносин;
- економічних основ науково-технічного прогресу на підприємствах енергетики, методів удосконалення економічного аналізу, оптимізаційних розрахунків, прогнозування, планування й управління енерговиробництвом.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- завдання й умови розвитку енергетики, форми прояву дії економічних законів в енергетичній галузі;
- особливості управління виробничими ресурсами енергетичного підприємства, основні економічні завдання, що вирішуються на енергетичному підприємстві;

- напрямки й методи підвищення ступеня використання енергетичних потужностей, випуску продукції, продуктивності праці, зниження собівартості тощо;
- методи прогнозування і планування основних економічних показників енергетичного виробництва;
- економічні питання екологічних проблем енергетики, які сьогодні набули особливої актуальності через підвищені вимоги до охорони навколишнього середовища від різних видів антропогенних забруднень (відходів від виробництва енергії);
- економічні підходи до забезпечення надійності та якості енергопостачання споживачів.

вміти:

- знаходити шляхи найбільш ефективного використання енергоресурсів в умовах ринкової економіки із застосуванням досягнень науково-технічного прогресу;
- виконувати розрахунки з техніко-економічного обґрунтування господарських заходів, у тому числі природоохоронних;
- розраховувати основні показники для здійснення економічного аналізу енергетичного виробництва та використовувати їх у своїй практичній діяльності;
- виявляти внутрішньогосподарські резерви та шляхи їх використання із розробленням конкретних виробничих заходів;
- здійснювати прогнозування та планування основних показників діяльності енергетичного підприємства на перспективу;
- економічно обґрунтувати вибір оптимального варіанта розвитку енергетичного підприємства (галузі) серед множини альтернатив за допомогою сучасних оптимізаційних методів.

Мета та основні завдання дисципліни.

Метою викладення дисципліни «Економіка і організація енергетичної служби» є формування у здобувачів вищої освіти глибокого розуміння господарських механізмів та процесів, що відбуваються у виробничо-комерційній системі сучасних підприємств, навчити майбутніх фахівців економічному мисленню, застосуванню глибоких економічних знань при виконанні економічних розрахунків щодо ефективної організації відділу автоматизації.

Здобувач вищої освіти має набути таких **загальних компетентностей**:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність працювати в команді.

Предметом вивчення курсу «Економіка і організація енергетичної служби» є методи і способи раціонального поєднання й ефективного використання всіх елементів виробничо-комерційної системи на рівні підприємства.

Результати навчання.

За результатами вивчення курсу «Економіка і організація енергетичної служби» здобувачі вищої освіти зможуть оперувати базовими економічними категоріями, новітніми теоріями, концепціями, технологіями та методами у сфері господарювання суб'єктів ринку; вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку певних видів діяльності суб'єктів господарювання шляхом використання сучасних економічних знань про методи, форми й інструменти економічного обґрунтування; аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань організації енергетичної служби; збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію; проявляти лідерські навички та уміння працювати в команді; на практиці застосувати інформаційні технології у соціально-економічних дослідженнях діяльності підприємства (в динаміці за три роки); здійснювати обґрунтований вибір сфери та напрямків діяльності, організаційно-правові форми ведення бізнесу; розробляти плани розвитку підприємства та обґрунтовувати інноваційно-інвестиційні проекти;

Структура курсу

Змістовий модуль 1. «Підприємство як суб'єкт господарювання та його ресурсне забезпечення»

Теми лекцій

Тема 1. Енергетика в структурі національного господарства. Енергетична безпека як одна з найважливіших складових економічної безпеки держави. Основи функціонування енергетичного ринку.

Тема 2. Підприємство, як суб'єкт господарювання. Особливості організації виробничої структури підприємств. Зміст та методи організації основного виробництва на підприємствах. Організація відділу автоматизації.

Тема 3. Трудові ресурси в енергетиці.

Тема 4. Основний капітал в енергетиці.

Тема 5. Оборотний капітал в енергетиці.

Теми практичних занять

Тема 1. Розробка питань організації діяльності енергетичної (електротехнічної) служби.

Тема 2. Спеціалізація та галузева структура підприємств.

Тема 3. Трудові ресурси та продуктивність праці на енергопідприємствах.

Тема 4. Виробничі фонди і показники їх використання.

Тема 5. Оборотний капітал в енергетиці.

Змістовий модуль 2. «Результати та ефективність виробничої діяльності»

Тема 6. Собівартість енергетичної продукції. Особливості формування собівартості енергії на ТЕС, котельнях, АЕС та в транспортних енергосистемах.

Тема 7. Ціноутворення в енергетиці.

Тема 8. Інвестиції та їх ефективність.

Тема 9. Прогнозування в енергетиці. Техніко-економічне обґрунтування господарських заходів в енергетиці.

Тема 10. Енергоефективність та економічна ефективність діяльності підприємств і оцінка їх ринкової позиції.

Теми практичних занять

Тема 6. Собівартість енергетичної продукції. Методи обліку та калькулювання фактичної собівартості виробництва енергії на ТЕЦ. Шляхи зниження собівартості енергетичної продукції.

Тема 7. Ціноутворення в енергетиці.

Тема 8. Інвестиції та їх ефективність. Економічні механізми стимулювання розвитку «зеленої» енергетики в Україні

Тема 9. Техніко-економічне обґрунтування господарських заходів в енергетиці.

Тема 10. Економічні аспекти підвищення надійності електропостачання.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: *модуль 1* – 35 % семестрової оцінки; *модуль 2* – 35 % семестрової оцінки; *залік* – 30 % семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Офіційний сайт Міністерства енергетики та захисту довкілля <http://mpe.kmu.gov.ua/>